

RISHOD NURI GUNTEKINNING “CHOLIQUISHI” ROMANI – MA'NAVIY-AXLOQIY VA BADIY TAHLIL

Muallif: Bozorova Sevara

Ish joyi: Andijon shahar 2-son texnikum

Lavozimi: Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada turk adabiyotining yirik namoyandasi Reşat Nuri Güntekinning mashhur Çalıkuşu romani badiiy va g'oyaviy jihatdan tahlil qilinadi. Asarda ayol obrazi, muhabbat, sadoqat, vatanparvarlik, ma'rifat va o'qituvchilik kasbining jamiyatdagi o'rni yoritiladi. Feride obrazi misolida ayolning ma'naviy kuchi, mustaqilligi va hayot sinovlarini mardonavor yengishi ochib beriladi. Shuningdek, romanning bugungi ta'lim-tarbiya jarayonidagi ahamiyati ham ilmiy asosda yoritiladi.

Kalit so'zlar: Rishod Nuri Guntekin, Choliqushi, Feride, Kamron, turk adabiyoti, roman, ma'rifat, o'qituvchi, ayol obrazi.

Kirish

Har bir xalqning ma'naviy boyligi uning adabiy merosida namoyon bo'ladi. Turk adabiyotida inson ruhiyati, jamiyat muammolari va ma'rifat g'oyalarini chuqur aks ettirgan asarlar alohida o'rin tutadi. Ana shunday durdona asarlardan biri "Choliqushi" romanidir.

Roman 1922-yilda yozilgan bo'lib, qisqa vaqt ichida turk adabiyotining eng mashhur asarlaridan biriga aylangan. Asarda nafaqat muhabbat tarixi, balki ayolning jamiyatdagi o'rni, ta'lim tizimi, o'qituvchi mehnatining qadr-qimmati ham yuksak badiiy mahorat bilan tasvirlangan.

Asarning yaratilish tarixi

Reşat Nuri Güntekin XIX asr oxiri va XX asr boshlarida yashab ijod qilgan mashhur turk yozuvchisidir. U o'qituvchilik faoliyati bilan ham shug'ullanganligi sababli ta'lim tizimidagi muammolarni yaxshi bilgan. Shu bois "Choliqushi" romanida o'qituvchi mehnati, qishloq hayoti va ma'rifatparvarlik g'oyalari muhim o'rin egallaydi. Roman dastlab gazeta sahifalarida e'lon qilinib, keyinchalik kitob holida nashr etilgan.

Roman syujeti

Asar bosh qahramoni Feride bolaligidan sho'x, chaqqon va zukko qiz bo'lgani uchun unga "Choliqushi" laqabi beriladi. U Kamronni sevadi va unga unashtiriladi. Ammo Kamronning xiyonatini bilgach, Feride hayotini tubdan o'zgartiradi. U Anadolu hududlariga o'qituvchi bo'lib ketadi.

Feride turli shahar va qishloqlarda ishlab, ko'plab qiyinchiliklarga duch keladi. Shunga qaramay, u halollik, sabr-toqat va insonparvarlik fazilatlarini saqlab qoladi. Roman oxirida Kamron o'z xatosini anglaydi va ular yana bir-biriga yetishadilar.

Feride obrazi

Feride turk adabiyotidagi eng yorqin ayol obrazlaridan biridir. U:

jasur;

bilimli;

mustaqil;

halol;

mehribon;

vatanparvar;

fidoyi o'qituvchi sifatida gavdalanadi.

Muallif Feride orqali ayolning nafaqat oilada, balki jamiyat taraqqiyotida ham muhim o'rin tutishini ko'rsatadi.

Asarning asosiy g'oyalari

Roman quyidagi g'oyalarni ilgari suradi:

ta'lim jamiyat taraqqiyotining asosidir;

ayol ham erkak kabi jamiyat rivojiga xizmat qila oladi;

muhabbat sadoqat bilan go'zaldir;

inson har qanday sinovda o'z vijdoniga sodiq qolishi kerak;

o'qituvchi kelajak bunyodkoridir.

Badiiy xususiyatlari

Roman kundalik uslubida yozilganligi sababli voqealar juda tabiiy va samimiy tasvirlangan. Muallif tabiat manzaralari, qahramonlarning ichki kechinmalari va dialoglardan mohirona foydalanadi. Til sodda, ravon va ta'sirchan bo'lib, kitobxonni voqealar ichiga olib kiradi.

Tarbiyaviy ahamiyati

Bugungi kunda ham "Choliqushi" romani yoshlarni:

Vatanga muhabbat ruhida tarbiyalaydi;

kasbga sadoqatni o'rgatadi;

ayollarning jamiyatdagi o'rnini anglashga yordam beradi;

sabr-toqat va matonatga undaydi;

ma'rifatning kuchini namoyon etadi.

Shu jihatdan asar ta'lim muassasalarida o'rganilishi zarur bo'lgan klassik romanlardan biri hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Reşat Nuri Guntekinning "Choliqushi" romani turk va jahon adabiyotining nodir namunalaridan biridir. Asar muhabbat qissasi bo'lish bilan birga, ma'rifat, insonparvarlik, fidoyilik va axloqiy poklik g'oyalarini ulug'laydi. Feride obrazi bugungi yoshlar uchun ham ibrat bo'la oladigan kuchli va ma'naviy barkamol qahramondir. Roman o'zining badiiy qiymati va tarbiyaviy ahamiyati bilan bugungi kunda ham dolzarbligini yo'qotmagan.

Foydalanilgan adabiyotlar

Reşat Nuri Guntekin. Choliqushi. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021.

Reşat Nuri Guntekin. Çalıkuşu. Istanbul: İnkılâp Kitabevi.

Turk adabiyoti tarixi. Toshkent.

Adabiyotshunoslik nazariyasi. Toshkent: O'qituvchi.

"Çalıkuşu" romani bo'yicha ilmiy tadqiqotlar va adabiy tahlillar.